

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM BÖLCSESZET- ÉS
TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR
MAGYAR NYELVI ÉS IRODALMI INTÉZET

Erdős Angelika

Magyar nyelvű prózai Guido-fordítások a kora újkorban

Melléklet

37. OTDK
Humán Tudományi Szekció

Témavezető: Szigeti Molnár Dávid
egyetemi adjunktus

Szeged, 2025.

[1:]¹

Igazán való históriája amaz régenten való Trója városának első romlásának és épületinek, végtérte (végtére!) veszedelmének. Az phryioi (phrygiai!) Daretus és Cretensis beszédiből szorgalmatossággal egybenszedettetett.

Egy thessáliabéli királyról, melynek Peleus vala neve, mely atyjafiát, Jazont hízelkedő beszédekkel megkörnyékezte az aranybáránynak elnyerésére.

Thessaliának tartományában (melyet ez mai napon is Salonicának neveznek, ennek lakosi neveztetnek Myrmidones) uralkodik vala régenten egy Peleus nevű hatalmas és vitéz király Thétis nevű feleségével, melytől végre születeték amaz Achilles nevű vitéz. Ezek az Myrmidones nevű népek értvén, az mint némelyek vélekedése, hogy egy Landes nevű helyből Olaszországának, mely egyébaránt Nagy Görögosszágnak (Görögországnak!) nevezteték, derekas had támadott volna Trója városa ellen, melyek Abyso tartománybéli népek valának, közel Siciliának országához (országához!), kiben egy Thétis nevű város lett volna (volna!), melyről Peleus királynak felesége nevezteték. De mely nem igazak legyenek ezek, megmutattatik az következő dogokból (dolgokból!), hogy az myrmidones nevű népek Thessaloniának lakosinak mondatassanak, melyeket az ő vitézlő utok (urok!) és hadnagyok, Achilles Trója vívására vitt vala és ezekkel emlékezetre méltó dolgokat eselekedett (cselekedett!). Ovidius azenképpen (ezenképpen!) megmutatja eredeteket, tudnyailik minekutána ezeknek egy királya, mely csak egyedül maradt vala meg az országban az pestisnek nagy volta miatt, bújdósóban volna, és egy nagy erdőben találana hangyálfészekre; bánkódván nemzetinek oly véletlen esetin, kezde könyörögni az isteneknek, de mivel meghallgatták azonnal, az nagy hangyálfészek, melyből mind roppant seregek, számos hangyál járulna ki, emberekké válának és önekie azonnal engedelmesek lettenek és fejet hajtottanak. Hogy pediglen ezeknek az népek létele igaz legyen, megláthatni S. Matenak írárból (írásából!) hogy az Myrmidones nevű népek Thessaliának lakosi noltanak (voltanak!), melyben az apostol Istenének törvényét hirdette és lakozott.

Az mi azért az Peleus királyt illeti, az találatik az históriában, hogy lévén ennek egy vér szerént való atyjafia, knek (kinek!) atyja Aezion vala, és korosabb Peleusnál, ez minekutána igen megöregbedett volna, hogy maga sem bírná, tagjaival elhagyá királyságát és adá az

¹ A számozás a négy históriát közlő naptárak sorszámát jelzi (kronologikus sorrendben: RMK I. 841, RMK I. 857, Praha Strahov 300/zl, RMK I. 881c 1–3.).

országot öccsének birodalmában, de mégis nevelkedvén esztendei annyira, hogy nemeszak (nemcsak!) szömcitül (szömeitül!) megfosztatnék, hanem ugyan ki is száradnának; melyről Ovidius azt mondja, hogy viszontag megifjadt volna és oly vén és megrögzett emberbül egy esztendő gyermekké változnék Medeának orvoslási után, melyről az história fog következni (következni!).

Vala azért még egy Iazon nevű ifjú, az ki fia vala Aesonnak, mely valamint hogy szép és ékes termetű, az szerént vitéz is lőn, minden dolgokban alkalmas, kiért ő is mindenektől böesülteték (böcsülteték!), szintén mint maga Peleus király. De Jazonhoz (Jazon hozzá!) is oly akarattal és szűvel találtaték lenni s oly engedelmes, mintha tulajdon atyja országla, semmiben nem ellenkezik, sőt nagy szeretettel böesülé (böcsülé!), noha Peleus viselné az ország pálcáját, s az Iazont illetné. De Peléus sokkal külömb szűvel és akarattal viselteték, noha reputálásképpen mutogatná gát (magát!) az szereteteknek jeleivel, mindazonáltal szűve rakva vala álnok és elröjtetett irégységgel, és búsul vala gyakran magában, félvén, netalántán Iazontól az királyságból kivettetnék, mivel nagy szereteti által az községnek, kivel Iazonhoz valónak mint erős táborral az hadakban, könnyen ötöt megsegeíthetnék. Mindazonáltal foganódott irégységét, szűvében tartván, üdeiglen és minden igyekezettel röjtegeté, hogy őbenne oly nagy irégységes félelem volna, mindazonáltal kerese módot és üdőt mindenkben, hogy Iazonnak tisztességét és az népeknél való szeretetét megbontaná és semmivé tenné.

Azonközben hallatik vala nagy eszodálatos (csodálatos!) dolog, hogy egy Colchis nevű országban Trója városának ellenségétől napkelet felé kűfalban takatott (rakatott!) egy bárányr (bárányt!), kinek búze (büre!) arany volna, az holott uralkodnék egy Aretes nevű király, hatalmas és igen gazdag, de koros; de mivel az aranybárány esodálatos (csodálatos!) és kiválképpen való szorgalmatosságával (szorgalmatosságával!) az hadak istenétől, Marstól oly nagy és röttenetes ökröktől örzettetnék, melyeknek szájokból tüzes lángok járulnak ki, de mivel senki nem részesülhetne előbb az aranybárányban, sem pediglen magáévá nem tehetné, szükséges vala ezekkel az ökrökkel megütközi (megütközni!), és az ki őket meggyőzné, igában fogván, az helt, hol ő állások volt volna, megszántaná. De még ezeken kűnül (kűvül!) vala egy kimondhatatlan nagy sárkány, melynek szájából azonképpen tüzes lángok gyulladozának ki, ennek is azért elsőbben véget köll vala érni, és megölni, annak utána fogait kiszedvén, és elvetni abban az helben, melyet az ökröken megszántott volna, mely magbúl rövid üdő múltán esodálatos (csodálatos!) növés nevelkednék. Mezt (Mert!) az sárkánynak fogaiból oly eszodálatos (csodálatos!) és fegyverdesékkal (fegyverderékkal!) fölékesetetett emberek jönnek vala ki, de semmi gonosz (gonosz!) igyekezettel, hogy valakit megbántanának, ha öker (öket!) is eoöndességben (csöndességben!) és nyugodalomban (nyugodalomban!) hadnák, hanem

magok között összeveszvé, egymást öledeék. Ezek az megmondattott coelekedetek (cselekedetek!) által, melyeken kívül más mód nem lón, nyerheté meg valaki az aranybáránt (aranybárányt!), és az ki ezehet (ezeket!) az eszelekedeket (cselekedeteket!) végben vinné, annak Aretes király utat mutatna, és az helyre szabadon bocátaná (bocsátaná!). Noha ezek az aranybárányról némelyettű (némelyektű!) ilyenképpen írattnak (írattnak!), mindazonáltal az kik az igazság szerént szoktanak jární és ötöt követni, másképpen adják az dolgot előnkben, midőn emlékeznek Aretes királynak hatalmas kincseztűl (kincseirűl!), melyet az folyűl megnevezett ördöngösségekkel őriztet vala. Ilyen kineset (kincset!) sokan segedelmébűl az iregységnek, mely minden gonoszságnak gyökere, kívánnak megnyerni, de afféle ördöngösségetűl és eszelekedetektűl (cselekedetektűl!) visszaűzetettnek, és nemhogy az kincset elnyerhetnék, hanem életeket és lölköhet (lölköket!) elvesztvén, örök kárhozatra adják. És midőn efféle hírek hallatnának, Peleus király eleiben is juttanak, melybűl megjudhatná (megtudhatná!), mely sok veszedelmeken köllessék általmenni annak, az ki az aranybáránt el akarná nyerni, kezde azért azonnal oly rélekedésben (vélekedésben!) lenni és reménskoban (reménségben!), hogy semmi okkal és úttal jobban el nem veszthetné Iazont, mint ha ennek elvételére elkűldhetné, és hogy ő is oyanúságban (gyanúságban!) ne esnék, nem is szóla önekie, noha jól tudja vala, hogy Jazon, vitézlő ember levén, meg nem vonná magát az aranybáránynak elvételére az harcolástűl. Parancsolatot tőn azért az király Thessaloniában harmadnapra való gyűlésre, az melyben az egész országnak dolgai és java forgattatnék. Harmadnapra azért Peleus hívatván eleiben az vitéz Iazont, sok uraknak és nemeseknek láttára így kezde szólani: Szerelmes atyámfia, jóllehet hogy nagy örömemre legyen országom, Thessalia, az kiben uralkodom és diesekedhetem (dicsekedhetem) is vele, mindazonáltal boldogjabbnak mondanám magamat, mivel oly vitéz atyámfia vagyon, az kinek híre-neve minden országokon eltörjedett, az ki Thessalonia gyönyörűségének neveztetől, az kinek mindenek fejet hajtanak, életöket sem szánják melletted elvecteni (elveszteni!), sem pedig legkisebben sem akarnak megszomorétani, az ki énnékem és országomnak diecsőséget (dicsőséget!), híret és nevet szörzettél. De nagyobbbat szörzenél, hogyha elnidulván (elindulván!), és az aranybáránt, mely az Arétes királynak (királynak!) országában és hatalma alatt vagyon, ha teáltalad az én országomban hozattatnék, de az mi legnihább (leginkább!) örvendeztet, nem is kéltelkedem felőled, mert tetűled minden bizonnal meglehet, csak akaratodat és az te vitézlő szűvedet kéréssemre meg ne vonjad. Azért ha ily hatalmas és dicxéretes (dicséretes!) dologban el fogsz jární, minden szükségek meglésznek, melyek ilyen útra kívántatnak, hadi seregeket olyanokat rendelek, az melyek elkésérenjek, az minemőket leginkább országomban kedvelsz, azért mutasd meg akaratodat és vedd jó szűvel tanácsomat, hogy én is czeknek (ezeknek!) az uraknak

jelenlétében jeles akaratodan örvendezhessek, és hogy tenálad is nevelkedőjjék az düesőségnek (dücsőségnek!) kívánsága, mivel itten nemesak (nemcsak!) vitézségednek nagy volta megmutatik, hanel (hanem!) gazdagságid is megsokasodni fognak. És hogy ne kételkedjél (kételkedjél!) jóakaratomról, nemcsak holtom után, hanem még éltemben, üdösb lévén, országomnak királyává tészlek.

Minekutána azért Jazon ezeket megértette, és meggondolván, minemő kérése volna atyjafinak (atyjafiának!), oly nagy országi gyűlésben és annak urai előtt igen megörüle, meg nem gondolván, hogy az királynak igyekezeti gonosz volna, vélvén, hogy mindenek király beszédi szerint igazak, noha pediglen mindenek Iazonnak veszedelmére és Peleusnak nagyobb dücsőscgére (dücsőségére!) volnának elrendelve. Nagy reménséggel lön azért Iazon, hogy minden kívánságának az királynak megfelelhete (megfelelhete!), megígéré és föl vállalá magára, elitudulván (elindulván!). Lön azért nagy öröme Peleus királynak, és az ország gyűlése is elbomlék, sietséggel igyekezik akaratját betölteni, az mint kezdeti is kedve szerint lén, de kiválképpen mind

[2:]

Az Trója históriájának következő része.

Nagy öröme válék azért Peleus Ryrálinak (királynak!), s az ország (ország!) gyűlése is elbomlék, siet igyekezetiben eljárni, mivel mindenek kedvére valának, de kiválképpen jól tudván, hogy Colchis városa az tenger partján volna, és ahhoz hajókon hamarébb eljuthatna. Hívatata azért oly hajósmestert, kihez az országban (országban!) hasonló nem vala, nevével Argos; készeté azért hamarsággal mesterséges hajót az királynak parancsolatjára, amely semminémő dologban nem szűkölködék, nevezvén azt magyarul Argosnak. Inneid (Innet!) vagyon amaz vélekedése sokaknak, hogy ez lett légyen az a hajó, mely által a' tengeren levő röjtökhelyek föl találtattanak. Minekutána azért a hajó elkészülvén s mindenféle eleséggel és szükséges dolgokkal megtöltetett, Iazon is hadi társaival bészälla, melyek közül egik (egyik!) találtaték lenni amaz nevezetes Herculesnek, melynek atyja Iupiter, anyja Alcmena, Amphitrionnak felesége vala, az poéták beszéde szerint ez ugyanaz a' Hercules, melynek hatalma- s cselekedetiről az egész világ mái napon is emlékezik, kinek kezei miatt számos Goliádok és Antéus is megfojtatott, (és ha hihendő) ennek hatalmára az pokolnak ajtai is megnyíltanak, kiből minden röttegés nélkül ennek őrzőjét, az háromfejő ebet az napnak fényességére kihozta, annyira megrontván, hogy a' földnek valamely részeire ennek nyála elfolt

volna, megmérgeztetnék, és halálnevelő füvek támadnának. De mivel sok helyeken vagyon emlékezet Herculesnek erős vol-

[1 lap hiány]

mivel szüntén kedve szerént való szele érkezék. Bújdosik azért jó üdőig a' tengeren, mindazonáltal szüntelen való vigyázással lön kormányosa, szömlélgetvén járását az csillagoknak, de kiválképpen annak, mely göncölszekerének neveztetik, az sárkánnyal egyetemben, hogy ezek miképpen forgolódnának az égen. Mivel azért a' kormányos igen tudós vala az csillagok- és az vizeken való járatban, megtekénté az szeleknek szerencsés voltokat, nagy sietséggel mennek, valamíglén tartományát Trójának nem látnák, és az hol megnyugodnék a hajóikkal. Symois lakosinál.

Miképpen jutottanak az görög Trója tartományának végeire.

Minekutána észben vevék az görögök elközelgetéseket eltökélt helyekre, minden kívánságok csak a' vala, hogy sok fáradságok után megnyugodhatnának, megszállának azért és hajójokat is az partra vonják, magokat megvigasztalván édes kútvizekkel, holott egynehány napig meg is akarának maradni minden csendességgel és a tartománybelieknek kára nélkül, sietséggel azért hírré tevék Laumédon királynak, hogy ösmeretlen és idegen nemzetek érkeztenek volna és fölfegyverkeztetnek netalántán az országnak mivoltát és Trójának röjtökhelyeinek vizsgálására, végtére a városnak veszedelmére, mely nem vala akkorban oly nagy és erős, mint midőn első romlása után fölépítettett, uralkodék ekkoron ebben egy Laumédon nevő király, mely igen ártalmas tanácsat tarta, és Iazonhoz derekas követeket küldé, aki beszédét eképpen kezdé: Az király Laumédon nem kevésbé csodálkozik ide való jöveleteken (jöveleteken!), és mi okbul szállottátok meg az ő országának földét híre nélkül, aki országnak békességét akarja, első akaratja azért, hogy ezen órában földünkről elköltözzetek, hogy holnapi napon elmeneteletekről bizonyos lehessen, hogyha pediglen paracsolatját megvetni fogjátok, elhiggyétek, egész hadának kezei miatt meg kölletik halnotok. Minekutána Iázon az követnek beszédét meghallotta volna, igen megbúsula, de minekelőtte a' követnek megfelelnét (megfelelné!), társaihoz fordulván, így szóla: Ennek az országnak királya Laumédon nagy szégyennel illet minket ok nélkül, holott ha királyi okossággal volna, inkább jó néven fogadott volna bennünket és megajándékozott volna, meggondolván, minemű böcsülettel fogadnák ötét Görögországban, de mivel inkább kedvesbnek láttatott nékie lenni, hogy minket gyalázzon, hogynemmint

megböcsüljen, minekelőtte azért jeles orcáját az nap megmutatja, országából elmegyünk, de jóakaratuskat ne várja, és barátságunkat, lészen is oly üdő, melyben nagy somma pénzen megválná éktelen cselekedetét, és megvenné jóakaratuskat. Ezeket elvégezvén, az követhet fordula, mondván: Megértettük jó követ uradnak jó akaratját, ajándékit és böcsületit, de Istenüket (Istenünket!) híjuk bizonságul, hogy mi nem valamely eltökélett akaratból jöttünk országában, és annál inkább nem gonoszból avagy tolvajlás miatt, hanem szükségünk miatt, mivel még messzi országra való utunk vagyon. Azért mondd meg királyodnak, hogyha nemhis (nemis!) miáltalunk, de másoktól is, az kik meghallani fogják rajtuk tett szégyenért, búát fogja venni. De Hercules meg nem elégedék Iazonnak feleletivel, hanem így szóla az követnek: Jó követ, mondd meg királyodnak, mi elmegyünk verradtának előtte, de meghiggye királyod, élvén, harmad esztendőre meglátogatjuk, vagy fogja kedvelleni, avagy nem, sem pediglen szabadságot túle nem kérünk országában bejönni, vagy pediglen hogy oly könnyen, mint mostanában, útra eressen. Oly dologhoz kezdett pediglen alkalmatlan tanácsával, melynek elegendő embere nem lészen, végben sem fogja vinni, sőt az maga halálával megmutatja nem helyesen való cselekedetét, melyre az királynak követe is megfelele rövideden, mondván: Jóllehet hogy ne illessen efféle történet királyi perszónát, és nagy véteknek aléttassék lenni mindenektől, mindazonáltal parancsolatom az királytól nincsen, hogy továbbá beszédben eredjek veletek; én azért követségemben eljárván és a' reám bízott dolgot okosan végben vivén, legalkalmasobbnak ítélem lenni, ha üdőhalasztás nélkül innet elmentek, ne véletlen kár miatt megnyomassatok, mivel módotok nem lehet, hogy ezen éccakán magatokat úgy megerősétsétek, senki hatalmát rajtatok hogy ne vehessen, és így békességesek lésztek; elmene azért a' követ királyához s megbeszélé a' görögök feleletit. Iázon azért és Hercules hivattaták hamarsággal az hajósmestert, megparancsolván nékie, hogy mindeneket ismét az hajóban helyheztetne, melyeket az földre kihordottanak, az vasmacskákat is az tengernek mélységérül fölvennék, noha ugyan bosszújokat azon üdőben megmutathatták volna a' phrygiabélieknek, noha ők is számosan lennének magok országában; belépének azért a' hajóban, és alkalmatos széllel megindulván, rövidnap múlva jó szerencsével eljutának Colchis országában és kiszállának. Nem messze azért az tengertől lőn egy Saconites (Jaconites!) nevő város, az egész országnak feje, kinek épületi kimondhatatlanok, falai magasak, bástyái hatalmasak és gyönyörű palotákkal megékesítettve, rakva azonképpen számos néppel. Ebben az városban vala a' királyi szék, lakása és erős vára Arétes királynak udvarnépeivel; ettől nem messze egy igen gyönyörű erdő, rakva külömbféle állatokkal és vadakkal, kinek körülette egyenes szép mezők, folyó kutak és csurgó patakocskák az erdőben, és madárkáknak is külömbféle sok éneklési hallatának. Ehhez az helhöz minekutána Iázon és Hercules seregével eljutott volna, mentül szebben

ruhákkal fölékesítettve, útjokat előttek viselvén, elindulának, és midőn az városnak utcáján általmennének az királynak udvara felé, az népnek számos volta és csodálkozása meg nem szűnheték magok viselése- s pompájokon, de kiválképpen (t!) hogy oly idegen népek volnának, kérdezkedvén egymástúl, és nagyon álmélkodván, micsoda nemzetek és járatbeliek volnának, de mivel még senkinek akaratjok ki nem volt jelentve, igen fárosztja vala az városbelieknek elméjeket. Arétes király minekutána megértette az görögöknek jelenvaló voltokat, azonnal nagy gyorsasággal és emberséggel, mely ugyan véle született vala, fölemelkedék, s az idegen vendégeknek királyi méltósága szerint udvarával eleikben mene, jó néven fogadván, megmutatá jókedvvel és vigassággal teljes jóakarátját: bevivé az királyi palotájában, mely mindennemű szépségekkel, kárpitokkal és külömb-külobbféle képekkel föl vala ékesítettve, de kiválképpen mivel az arany bőséggel vala rajtok, az palota is mintegy naptúl az aranynak miatta ragyaga. Minekutána azért megnyugodtanak volna, és beszédek is megszűnék, lázon vidám és bátor szüvel kezde isménten beszéleni, mindazonáltal ékesen, s minden böcsülettel okait akarvján (akarván!) adni jövésének az királynál, hogy tudniaillik egyéb nem volna kérése, hanemha őfölsége megengedé őnekie az harcot, melyet az arany- bárá

[3:]

[5 lap hiány]

ő mesterséges tudományával, mikor akar, akkor téssen fogatkozást az napban. Az mint ő felőle sokan írják.

De én ezeket, és ezekhez hasonló dolgokat, avagy ördögi mesterségnek, avagy az poéták fikciójának ítélem lenni; mind ezeket senki az köröszvények közül el nem hiszi, sőt lehendőnek sem itéli lenni; mivel az mindenható Isten, az ő örökké való bölcsessége, az az, az ő egyetlen egy fia által teremptett mindeneket, mellyek az égen és az földön szemléltetnek, és minden égi csillagoknak természet szerint való folyást rendelt, mely szerint, miglen ez az Isten rendelése fön (fönn!) lészen, forognak és ingadoznak. Inneid (Innet!) semmi efféle fogatkozásrul, mely az csillagok, természet szerint való folyások ellen történt volna, senki nem em-

[6 lap hiány]

[4:]

Az Trójáról való históriának következő része, az melyet, ha ki világosban akar érteni, az elmúlt esztendőkbéli kalendáriumokban előlbocsátott részét tekintse meg.

Annakokáért az jelen lévő vendégek is csudálkozva szemlélik vala hogy semmit sem ennék a király leánya, mindazonáltal azt nem Jázonhoz való szerelmének, hanem leányzó szemérmességének tulajdonítják vala, és önnön maga is Médea, jóllehet az szerelemnek tüzetől gyulladoz vala, mindazonáltal minden tehetsége szerint azon szorgalmazkodik vala, hogy miképpen eltitkolhatná szerelmét mindenek előtt, sokat gondolkodván magában, azon fárasztja vala elméjét, hogy mi móddal avagy szerelmének tüzet megolthassa, vagy valami szép szín (szín!) alatt rút szerelmét eltitkolhassa, mert ugyanis szokások az asszonynepeknek rút szerelmeket igaz és tökéletes jóakarat palástjával először mindenkor befödözni és elrőjteni. Utoljára, hogy felköltek volna immár az asztaltól, Médea az atyjától szabadságot vévén és az vendégektől bucsot (búcsút!), bément az maga házába. Jázó (Jázon!) pediglen az király parancsolatjából (parancsolatjából!) az palotának más végében lévő házba késérteték Herkulesseel. Médea annakokáért immár csak egyedül lévén, naponként mind jobban-jobban gyulladoz vala szerelmében, és nyughatatlanol (nyughatatlanul!) elméjében gyötri vala magát, miképpen csak hogy gonosz kívánságának eleget tenne, jóllehet az is furdallja vala szüntelen elméjét, hogy netalántán valamiképpen atyjára és magára igen nagy kisebbséget és gyalázatot hozna. Midőn annakokáért Médea eképpen gyötrődne magában, törtenyek (történik!), hogy az király tanácsot tartana az tanácsadókkal, az mely tanácsba Jázont és Herkulest is hívatta volt, hogy különb-külömbféle dolgokról vélek tanácsát közlené. Elvégződven pedig az tanács, hivatá király az leányát, Médeát, hogy ez idegen vendégeket köszöntené, az mely nagy hamarsággal felkészülven, azontol (azontúl!) jelen léve atyjának parancsolatjára, és köszöntvén őket nagy tisztességesen mind fejenként az atyja mellé állott, az mely akarván vendéginek kedveskedni, szabadságot adván leányának, inté arra, hogy e idegen ifjak közül valamelyikkel akarna, az ország szokása szerint tisztességesen és hozzá illendőképpen beszéllene és ismerkednék Médea annakokáért lassan-lassan, jóllehet orca pirulva, Jázonhoz közelget, az ki látván ez dolgot, Herkulestől elválván, köszöntik egymást az leányzóval és beszédnek eredének, az király is azonban az több tanácsurakkal társot vévén magának, magányosan tanácskoznak és trécselnek vala, hasonlóképpen Herkules is cselekvék úgyannyira, hogy az leányzó csak egyedül maradott Jázonnal jól távol az többtől az hol bizvást valamint akarnának, beszélhetnének. Az mely alkalmatosságot látván Médea nem akara elmulatni, hanem minden szemérmességet hátra vetvén, így szóla Jázonhoz: Tisztelendő és szerető jóakaró Uram, tudom gonosz néven (néven!) nem veszitek; annálisinkább én, vagy valaki más álnokságának lenni nem tulajdonítjátok, hogy ha az ti dolgokról az kiben énnire (ennyire!) fáradoztok és magában ily nagy, valamit szólok és tetszésemet ez dologban véletek közlöm. Tudva vagyon

az én-nálom (énnálam!) jól, hogy királyi nemből legyetek, és hogy vitézségteknek nagy voltából és dicséretitől viseltetvén az aranybárány elnyerésére fáradtatok ide légyen, az mellyet hogy elnyerjétek, sok próbákon és ínségeken kell általmennetek, úgyannyira, hogy szászorta (százzorta!) bizonyossab (bizonyosabb!) légyen veszedelmetek hogy sem azokon általmeneteletek. Ez okáért nem ok nélkül, tiszta sziből (szívből!) szánlak benneteket, kívánván ez dologban minden tehetségem szerint szolgálni, hogy minden jövőendő veszedelemtől megmenekedvén, egészségbe, nagy szerencsésen hazátokba visszamehessetek, sőt hogy jóakaratomat hozzátok megmutassam, íme arra ajánlom magamat, hogy ez igyekezetekben megsegítlek és elől-viszlek ha tanácsomat fogadjátok és híven benne eljártok. Az mellyekre Jázon csak rövideden szépen felele: Tisztelendő és böcsületes szép szűz, hozzánk való jóakarodat és rajtunk szánakodásodat tiszta sziből (szívből!) köszönöm, és hogy érdemünk felől való nagy jó-ajánlásodat meg ne vessem, íme reád bízom magamat. Ezek után Médea így kezdi beszédét: Szerető jóakaró Uram és barátom, hallottátok jól tudom mely sok és nagy veszedelmeken kelletik annak általmennyi (általmenni!), az ki az aranybárányt el akarja nyerni, hanem ha netalántán nem igazán beszéllették volna meg. Annakokáért, hogy jól megértsétek, alig valakinek ez világon engedtetett az aranybárány elnyerése, sőt leheterlen (lehetetlen!) dolog az emberi erőtől, mivel Istennek erős hatalma (hatalmas!) erejétől őriztetik, az mely ellen haszontalan embernek tusakodni. Mert ugyanis hogy az töb (több!) veszedelmekről ne szóljak, kicsoda mind ez mai napig is küzködhetett amaz fene ökröknek dühösségekkel; s ugyan azon helyen tüstént miattok lelkét vérrel ki nem okádta? Avagy kicsoda amaz tüzes lánggal fújó rettenetes sárkánnyal nagy vakmerőséggel szemben állván véle tusakodhatod (tusakodhatott!), s nem mindjárt tőle elnyelettetett. Tiszta sziből (szívből!) annakokáért bizonyára szánakozom esereteken (eseteten!), hogy illy dolgot magatokra felvállalván vastagon megcsalattatok, az kinek jutalma nem egyéb, hanem bizonyos halál és veszedelem. Annaokáér (t!) mivel még ez veszélyt sokképpen elkerülhetitek, én (és!) a tanács, ha életeteket szeretitek, és testetekkel fene állatokat nem akartok hízlalni, ez igyekezeteknek békét hagytok. Jázon Médeának ez intését nehéz néven vévén nem tűrhette, hogy beszédét elvégezze, hanem szavát így fogta által: Tisztelendő szép szűz, arra hiszed-é hogy engem csak szóval feltett célemtől (célomtól!) elijesz (elijessz!) és másfele hajts? Nem, de hogyha az szerencse jól szolgálna, (az mint bízom is hozzá) nem volna-é ez győzelem nékem nagy dicséretemre, és elől-menetelemre? Viszont pedig, hogyha elkezdett dolgomat félbehagynám, nem lenne-é az nékem kisebbségemre és gyalázatomra? Hogy ennire (ennyire!) hejában (hiába!) fáradtam és költöttem volna? Nagy szégyenletemben bizonyára és búmban elevenen meg kellenék asznom mivel csak emberek eleiben sem mehetnék böcsületesen, sőt minden nyalkának és büskének (büszkének!) csúfja

lennék. Annakokáért szándékomat semmiképpen meg nem másolom hanem, avagy szerencsésen győzedelmet veszek, avagy vitéz módjára bajvívásomban meghalok; mivelhogy embernek hírét, nevét és tisztességét nagyobbra kell böcsülni sokkal, hogy sem egészségét és életét.

Az melyekre Médea nagy fohászkodás^{sal}

[1 lap hiány]

ságtok szerint minden bizonyosan és minden veszedelem nélkül elnyerjétek és titek legyen az aranybárány, mert csak én egyedül tudom az egész világon annak elnyerésének bizonyos útját és módját. Az kikre Jázon felel: Tisztelendő jóakaró szép szűz, mely nagy jóakarat legyen ez, az melyet hozám (hozzám!) mutatsz, az ki tudnilik (tudniillik!), minden veszedelmektől megmentvén, az aranybárányt nékem akarod szerzeni, sőt (az ki mindeneket felyülhalad), tennenmagadot ajánlod nekem házastársul, én soha meg nem szolgálhatom, mivel az kit mások tőled nem is remélhetnének, s annálisinkább nem kívánhatnának, azzal ajánlod magadat nékem, az mely jóakaratodat hogyha megvetném, méltán bizonyára esztelennek aléttatnám mindenektől. Mivel azért magad jóakaratjából házastársul nékem adod magadat, íme, én is férjül néked ajánlom magamat, hogy így ennekutána egymásnak semmiben kedvünket ne szegvén, híven holtig egymásnak szolgáljunk. Ezeken megörülvén Médea, azt mondja: Szerető jóakaró Uram, hogy kívánságomra reá állottál igen akarom, de mégis nagyobb bátorságnak okáért egyre kérlek benneteket, hogy tudnilik (tudniillik!) fogadásidot hitetekkel megerősítetek az kin szívem minden dobogástól megszűnvén, csöndesen megnyughassék, de mivel abban most mód nincs, várakozzunk estvélig, és akkor érettetek küldöm egy hjú-emberemet (hű!), az ki benneteket hozám (hozzám!) vezessen, az hol mind hitünket egymásnak letehetjük, s mind pediglen egyéb dolgokról bőségesen beszélhetünk bízvást, miképpen s hogy kell dolgatokhoz fognotok, hogy benne szerencsésen elől-mehessetek. Ezekre Jázon mivel tovább idejek nem volna, csak rövideden azt feleli: Szerető jóakaró szép szűz, mivel az idő nem engedi tovább való beszédünket, valamint elvégezted mind abban maradjon. Azonközben felkelvén az urakhoz sétáltak az hol búcsút vévén Médea mind az királytól mind pediglen az tanácsuraktól, hasonlóképpen Jázontól és Herkulestől Frao-cimerivel (fracímerivel!) maga házába bement.

Negyedik része ez históriának.

Miképpen Médea Jázont megtanította és felkészítette az aranybárány elnyerésére.

[2 lap hiány]

már Médea Jázonért többet s nagyobbakat hogysémmint cselekedett, az ki magát feleségül néki adta, atyjával és reá szállandó országgal nem gondolván, sőt atyjának tárházát meglopván sok drága kincsekkel, atyjának országából, idegen földre véle együtt kiszökött. De méltábban bizonyára én itt felkiálthatok, kegyes olvasóm, eképpen: Oh eleitől fogva kívánságod után járó asszony nép, aki semmivel nem gondolsz, csak szintén eltökéllett kívánságodnak eleget tehess! Mert ugyanis halljuk csak tovább, minekutána azért megesküdtek volna egymásnak, Médea ezt mondá Jázonnak: Szerető mátkám, minekelőtte még az aranybárányt kezedhez juttassam, egy kérésem vagyon tőled, az kinek ha eleget téssesz, minden bizonynal rövid nap kezedhez juttatom, hogy tudnilik (tudniillik!) ez éjjel velem elhálj, és házasságunkat voltaképpen megerősítsük (megerősítsük!). Jázon látván, hogy Médea minden mesterséginek feltett célja csak szintén az volna, hogy miképpen buja kívánságának eleget tenne, véle elhált és jó hajnalban felkelvén, Médea így készítette és tanítá megfogadása szerént az aranybárány elnyerésére.